

Radikal

Türkiye-İsrail-Suriye; sancılı komşuluk

MURAT YETKİN

Politika / 31/05/2012

Gün itibariyle geldiğimiz nokta şudur: Dün Türkiye Batılı müttefiklerine katılarak Suriye'deki diplomatlarını tamamen çekmiştir.

Bugün Mavi Marmara faciasının ikinci yılı. İsrail komandolarının Gazze ablukasını delmek üzere yola çıkan Mavi Marmara gemisini basıp 9 Türk vatandaşını öldürmesinin üzerinden iki yıl geçti.

Hükümetin İnsan Hak ve Hürriyetleri (İHH) Vakfı tarafından kiralanmış Mavi Marmara'nın uyarılara karşın yola devamına İsrail ordusunun kötü sicili ortadayken neden izin verdiği türü sorular, ortadaki gerçek karşısında gölgede kalıyor. Ortadaki gerçek, Kurtuluş Savaşı'ndan bu yana ilk kez 9 sivil Türk vatandaşının bir başka ordunun askerleri tarafından öldürülmüş olduğu ve bu nedenle özür de dilenmediğidir. Bu bakımdan Türkiye'nin özür talebi haklıdır ve tartışmaya bu noktadan başlayabiliriz.

Mavi Marmara saldırısı üzerinden saatler anca geçmişken İskenderun'daki bir deniz üssüne saldıran PKK militanları 6 askeri şehit etmiştir. Yetkililer militanların komşu Suriye'den sızdığını söylemişlerdir.

İsrail'le ilişkilerin dibe vurduğu o noktada Suriye ile ilişkiler zirve yapmak üzereydi. Başbakan Tayyip Erdoğan ile Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esed birbirlerine 'kardeşçe' hitap ediyorlardı ve Esed, Suriye topraklarında Türkiye'ye karşı terörist faaliyete izin vermeyeceğini söylüyordu.

Tabii bu söz boşuna değildi. Babası Hafız Esed döneminde 1980'ler ve 90'lar boyunca Suriye, PKK ve onun kurucu lideri Abdullah Öcalan'a ev sahipliği yapmıştı. Bu durum, dönemin cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 1998 1 Ekimi'nde Suriye'yi apaçık tehdit etmesine dek devam etmiş, altı gün sonra Suriye Öcalan'ı ülkeden çıkarmış ve Öcalan'ın 15 Şubat 1999'da Yunanistan'ın Kenya Büyükelçiliği'nden çıkıp havaalanına gidişinde Amerikan istihbaratı CIA ile MİT'in ortak operasyonu sonucu yakalanışıyla sonuçlanan kaçıışı başlamıştı.

İkinci bahar

Suriye ile ilişkilerin dipte gezindiği 90'lar boyunca Türkiye ile İsrail ilişkileri ikinci baharını yaşamaya başlamıştı. 1970'ler ve 80'ler boyunca düşürülen ilişkilerin düzeyi diplomatik, siyasi, ticari ve askeri bakımdan yükseltilmiş, Doğu Akdeniz'in nispeten işleyen bu iki demokrasisi arasındaki muhabbet, ortak müttefikleri ABD'yi pek memnun eder olmuştu.

Bu muhabbet 2002'de AK Parti'nin iktidara gelişinin ardından artarak devam etti. O kadar ki Türkiye, Suriye ile İsrail arasında kapsamlı bir Ortadoğu-Filistin barışı doğrultusunda arabuluculuğa başlamıştı.

Her şey Aralık 2008'de dönemin İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in Erdoğan ile Suriye barışını görüşmek üzere Ankara'ya gelişinin hemen ardından İsrail ordusunun Gazze'de sivillerin de öldürüldüğü bir operasyona girişmesiyle tuz buz olmaya başladı. Ardından, 2009 Ocak ayında Davos'ta Cumhurbaşkanı Şimon Peres ile 'One Minute' olayı vuku buldu. Sonra 2010'da Mavi Marmara...

Suriye ile ikinci bahar ise Arap Baharı kayalıklarına oturdu deyim yerindeyse. Esed'in babasının acımasızlığına bürünüp Tunus, Libya ve Mısır'daki liderlerin akıbetinden korunma yolu olarak özgürlük isteyen halkı üzerine ateşle gitmesi Türkiye'nin 'Sıfır sorun' politikasını her ne pahasına olursa olsun sürdürmeyeceğini gösterdi.

Gün itibariyle geldiğimiz nokta şudur: Dün Türkiye Batılı müttefiklerine katılarak Suriye'deki diplomatlarını tamamen çekmiştir. İsrail Dışişleri, aralarında genelkurmay başkanının da bulunduğu askerleri hakkında Türk mahkemelerince alınmış yakalama kararı bulunduğunu hatırlatarak Türkiye'ye seyahat etmemeleri çağrısında bulunmuştur. Türkiye ve İsrail ilişkileri zaten birkaç ay önce ikinci kâtip düzeyine düşürülmüştü. Bugün, Mavi Marmara faciasının ikinci yılında İHH'nin öncülüğünde İstanbul'da büyük bir miting düzenlenmektedir. İran ve Irak'taki durumu hiç saymadan dahi bölgedeki siyasi gerilimde hiçbir azalmanın beklenmediği maalesef görülmektedir.